

UNA NOVA AGENDA PROGRESSISTA GLOBAL

Albert Aixalà i Blanch, director de la Fundació Rafael Campalans

Els dies 4 i 5 d'abril es van reunir a Watford, Londres, destacats líders progressistes d'arreu del món per a definir una nova agenda progressista global sota el lema "Promovent la prosperitat per a tots". El moment és propici, tot i que la incertesa de la socialdemocràcia europea pugui portar a pensar el contrari. A Watford, en un entorn tranquil, rodejat de boscos i que convidava a la reflexió, es van reunir més de dos cents experts d'arreu del món i una dotzena de caps d'Estat i de Govern, incloent l'expresident Bill Clinton, convocats pel *think tank* Policy Network i el Primer Ministre britànic Gordon Brown. A l'encontre hi vam assistir una dotzena d'espanyols, amb l'exministre Juan Fernando López Aguilar com a figura més destacada.

La conferència va estar centrada principalment en les conseqüències per a l'economia global no només de la crisi financera actual sinó de la crisi ambiental derivada del canvi climàtic. Sembla clar, doncs, que els progressistes estem assumint definitivament el repte del canvi climàtic com a propi, situant l'objectiu de la sostenibilitat ambiental al mateix nivell que els objectius tradicionals de foment del creixement econòmic i la justícia social. Ara bé, aquest és un problema que, com va apuntar Javier Solana, "no té solució si no hi participa tothom renunciant a una part dels seus interessos".

L'objectiu definit en aquesta conferència internacional és apostar clarament per una revolució energètica que sembla cada cop més imprescindible si volem seguir progressant socialment. Avui sembla ben clar que si no desenvolupem noves fonts d'energia no podrem garantir els nivells de subministrament necessaris per a impulsar el desenvolupament de tots els països, especialment d'aquells que en tenen més necessitat. El continent africà, per exemple, que està creixent de forma sostinguda per primer cop en dècades, pot patir ben aviat greus problemes de subministrament energètic que condicionarien el seu progrés econòmic i social, ara que els règims democràtics són, per primer cop, majoria al continent.

Per tant, caldrà començar a fer créixer les economies a partir d'energies netes. L'expresident Clinton va apuntar que caldria invertir entre 200 i 300 bilions de dòlars en millorar l'eficiència energètica. Si ho féssim, seríem capaços de reduir les emissions més ràpidament i així començar-nos a plantejar una convergència a mig termini entre les emissions per càpita dels països desenvolupats amb les dels països en desenvolupament. Però abans caldrà un compromís clar per part de les grans potències, començant pels Estats Units i seguint per la Xina.

En aquest sentit, sembla que el 2009 pot obrir-se una nova oportunitat per a un canvi en clau progressista a les institucions internacionals. Tot dependrà, en gran part, de les eleccions americanes de novembre d'aquest any. No només de les eleccions presidencials, sinó sobretot de les eleccions al Congrés. És necessari doncs, que de les eleccions de novembre en surti un "president progressista" que compti amb el suport d'un "congrés progressista", per tal que els Estats Units puguin liderar un canvi

d'orientació en la política global, teixint un nou consens amb les grans potències emergents, del que Europa tampoc pot quedar exclosa.

Tal i com es va apuntar també a la conferència, un dels perills del món d'avui, - en què els Estats Units són el principal deutor, Xina és qui té les reserves de divises més importants, i Europa compta amb una única divisa -, és que una aliança entre els EUA i la Xina podria tenir greus conseqüències per a Europa i una aliança entre Xina i Europa podria ser nefasta per als Estats Units. Per tant, el diàleg multilateral, i la creació de mecanismes de governança multilateral, són més importants que mai.

En aquest context, els progressistes europeus ens hauríem de fixar uns objectius clars per influir en la definició d'una posició comú europea, que s'ha de començar a construir també l'any 2009, amb l'elecció d'una nova Comissió Europea responsable de liderar una posició negociadora comú a nivell global, especialment en les qüestions ambientals. I hem de fer-ho sabent aprofitar un moment en què destacats dirigents socialistes europeus tenen responsabilitats clau en l'arquitectura institucional internacional, com Dominique Strauss-Kahn al FMI i Pascal Lamy a l'OMC. Dos líders que estan ja preparant el futur desenvolupant nous instruments financers per afrontar les conseqüències econòmiques del canvi climàtic i nous mecanismes per a regular els mercats internacionals de cereals que estan fent créixer desproporcionadament el preu de molts aliments.

Un altre tema de debat de la conferència van ser les conseqüències de la desacceleració econòmica i d'una possible crisi internacional. En aquest sentit, la majoria de líders van destacar que si alguna lliçó cal treure de la darrera etapa d'expansió econòmica és que el creixement no comporta necessàriament una reducció de la pobresa sinó, sovint, tot just el contrari. S'ha comprovat també que les noves tecnologies de la informació i la comunicació no garanteixen un creixement sostingut i, per tant, cal concloure que només amb regulació pública es pot mantenir el creixement i que aquest creixement serveixi per a reduir la pobresa.

De fet, el 90% de la riquesa creada als EUA durant la primera dècada del segle XXI ha revertit exclusivament en el 10% més ric de la societat i, per contra, milions de persones han caigut en la pobresa, al contrari del que va passar als anys 90. Els progressistes, doncs, tenim la responsabilitat de donar respostes eficaces per a revertir aquesta situació, que a Espanya es podria començar a donar en els propers anys si la desacceleració econòmica continua agreujant-se.

L'actual cicle econòmic, que està tocant a la seva fi, ha demostrat un cop més que els mercats tendeixen a l'excés. En conseqüència, la missió dels progressistes ha de ser corregir els excessos del mercat i així com en els darrers anys vam haver de corregir els excessos del creixement, mantenint la pressió impositiva tot i tenir superàvit per tal de generar estalvi, ara serà l'hora de corregir els excessius ajustos que es puguin produir en el mercat laboral.

En resum, els principals líders progressistes del món, des de Xile a Sudàfrica, i d' Austràlia als Estats Units, passant per Gran Bretanya i Itàlia, van convenir que calen canvis urgents en les institucions internacionals. Uns canvis que no només han de servir per a dotar-les de major eficàcia i legitimitat, sinó per a donar cobertura a les polítiques progressistes a nivell nacional, i produir "béns públics globals", com ara l'estabilitat de preus dels recursos energètics, les matèries primes o els productes alimentaris. Van definir, doncs, una nova agenda progressista global que caldrà anar desenvolupant els propers anys amb un rol actiu de tots els governs progressistes del món, començant pel nou executiu del president José Luis Rodríguez Zapatero.